

Teater. En lærke tænker hverken på at kæmpe eller dø. Stemningsfuldt litterært trekantsdrama om mod

Noget om Halfdan

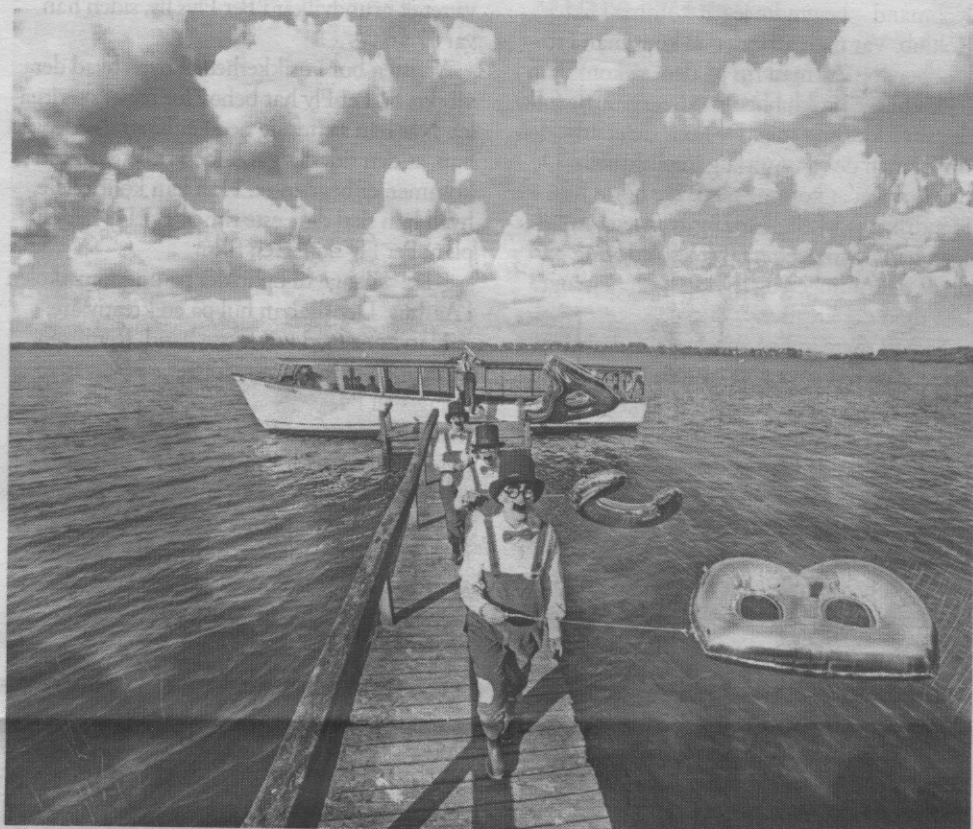
Af **KLAUS ROTHSTEIN**

Så længe aftensolen skinner, er det ganske charmerende at duve ud på Furesøens vande i en af de gamle motorbåde, hvor Det Flydende Teater holder til med deres musikalske og litterære sommerforestillinger. Og denne sjældent skønne junaften er solen så gavmild, at jeg næsten tilgiver, at vi er blevet kørt herop til snigpremieren i en gammel rutebil (den fra *Palle, Polle og Ruth*, børneudsendelserne med Tom McEwan, Jess Ingerslev og Githa Nørby!), hvor jeg blev køresyg af den elendige affjedring og fik hovedpine af diesel-udstødningen.

Nu tøffer vi ud på den friske sø for at overvære et trekantsdrama mellem Halfdan Rasmussen, hans kone Ester Nagel og vennen Morten Nielsen, *Grinet & Døden*. Vi er i København i 1940, besættelsens første år. De tre unge talenter bliver inviteret med i et litterært selskab af Tove Ditlevsen (instrueret af den ældre ægtemand Viggo F. Møller, redaktør af *Vild Hvede*), og Unge Kunstneres Klub bliver en realitet. Her mødes man hver torsdag til kaffe og foredrag, og – som Tove skriver i sine erindringer – bliver Ester forelsket i Halfdan, Morten i Sonja Hauberg og Piet Hein i Tove selv. De eneste, der dog får hinanden, er Halfdan og Ester.

Og så har vi dramaet. Den kompromisløse Morten Nielsen, der digter dystert og sammenbidt, mener nemlig, at kunstnerne må engagere sig mod besættelsesmagten, og ikke kun med lyrikken som våben. Hans ven Halfdan er til gengæld lidt af et skvat, der hævder børnerim af sig og gerne vil have et barn med sin Ester. Morten trænger ham op i en krog og afkræver en beslutning: Hvad vil du være, en falk eller en lærke? Vægelsindet, som han er, får Halfdan aldrig for alvor svaret, for han ejer ikke falkens angrebslyst, men på den anden side ved vi jo fra hans egen digtning, at »en lærke tænker hverken på at kæmpe eller dø«.

Halfdan lægger ellers ambitiøst ud. Han vil, siger han til Ester, digte om borgerkrig, besættelse, verdenskrig, Hitler, Stalin – ja, om

Tre klovnne med bogstaverne A, B og C – fra *Halfdans ABC* – medvirker i Det Flydende Teaters drama om Morten Nielsen, Halfdan Rasmussen og hans hustru Ester Nagel under Anden Verdenskrig. FOTO: PER MORTEN ABRAHAMSEN

al menneskelig uret. Så svarer hun tørt: »Du får travlt ...«

Da Morten møder Halfdan første gang, siger han: »Åh, du er ham den sjove digter«, og det vender sig i Halfdan. Da han endelig får en bogkontrakt, er det på en børnebog, ikke en digtsamling, og han ligner en mand, der er ved at opgive ævred. Så lægger vi pludselig til ved en bådebro, hvor tre klovnagtige væsener går om bord. Med sig har de store sølvballoner med bogstaverne A, B og C (selvfølgelig *Halfdans ABC*), og mens de marcherer om bord, synger de *Mariehønen Evigguld*. Halfdan beordrer dem tilbage på land, mens han råber: »Nu må det stoppe med de børnerim! Kom nu, Halfdan, du skal fatte alvoren, ikke legen!«

Men Halfdan tænker trods alt – ganske

som Morten – både på at kæmpe og at dø, han er bare ikke så definitiv som sin ven, der bliver ved med at sætte tingene på spidsen: »Lever du for at skrive? Skriver du for at leve? Jeg lever for at dø!« Halfdan sukker: »Krigen efterlader mig tom.« Morten svarer hånligt: »Sjovt, den fylder mig med ord.«

DRAMATIKER Line Mørkeby insisterer på, at Halfdan foragtede sit eget talent for at rime, hvilket jeg ikke er spor sikker på. Han var udmærket klar over, at han kunne skrive godt i to stilarter på én gang, og det er faktisk uretfærdigt, at forestillingen efterlader os med det indtryk, at det kun var Morten, der forholdt sig til kunstnerisk krigen.

Men o.k. Vi lader den unge døde modstandsmand være den barske (med den

dstandskamp og børnerim.

ikoniske smøg) og tossedigteren Halfdan være den blide med det troskyldige blik. Som Ester siger: »Du har talent for venskab, Morten har talent for fjendskab. Du er en lærke!« Og som Morten siger til Halfdan, da han indser, at han ikke kan trække ham ud af Esters gravide favn: »Du er ikke en falk! Du er en and, en lille rapand, Rapanden Rasmussen!«

Som fri fortolkning af de tre digteres skæbne står forestillingen ikke til ansvar for andre end sig selv, og derfor er det vel o.k., at Line Mørkeby spekulerer i, at Morten Nielsen ikke døde ved et vådeskud, men for egen hånd. Og på samme måde må hun gerne gøre Halfdan til et skvat, men der er nu ingen rimelig grund til at placere hans seriøse, patosfyldte krigstidsdigtning under hans elskede, rimede *Tosserier*.

Vi sejler tilbage mod Frederiksdal. Da vi forlod den lille kanals udmunding, stod et lille kor ude i vandet og sang *Godmorgen sol* til aftensolen. Nu står de udklædte sangere på broen og synger *Noget om helte*, mens vi for slukkede motorer glider lydløst af sted. Så fint.

Line Mørkeby har fuld kontrol over sit tre-kantsdrama, bortset fra et dumdrigt forsøg med lejlighedsvis rimede replikker (ingen over og ingen ved siden af Halfdan, siger jeg bare!). Lise Lauenblad (Ester), Thomas Bang (Halfdan) og Pelle Nordhøj Kann (Morten) spiller alle sikkert og skarpt i Rolf Heims instruktion, der er tilpasset den sejlede scene, hvor afstanden mellem publikum og skuespiller er reduceret til centimeter. Når forestillingen i sensommeren rejser på turné i hele landet, er det dog kun i Silkeborg, den vises på en båd. Ellers spilles der på steder med tilknytning til besættelsen, men det lyder nu mest som en fiks idé.

Grinet & Døden. Dramatiker: Line Mørkeby. Instruktør: Rolf Heim. Komponist: Jeanett Albeck. Medvirkende: Lise Lauenblad, Thomas Bang, Pelle Nordhøj Kann. Musikere: Hanna Englund og Marie Louise von Bülow. Bådturen, v. Frederiksdal, Furesøen, 17. juli-15. august.

Danmarksturné 22. august-30. september.